

Landstingsstyrelsens
FoUU-utskott**Yttrande över departementspromemorian
Ett uppföljningssystem för barnpolitiken (Ds 2007:9)****Ärendet**

Socialdepartementet har översänt departementspromemorian Ett uppföljningssystem för barnpolitiken till Stockholms läns landsting för yttrande.

Förslag till beslut:

Landstingsstyrelsens FoUU-utskott föreslår landstingsstyrelsen besluta
att avge yttrande enligt detta tjänsteutlåtande

Bakgrund

Riksrevisionen har rekommenderat en formulering av mer precisa mål för ett förverkligande av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) i enlighet med den strategi som riksdagen antagit.

En arbetsgrupp sammansatt av representanter från departement, myndigheter och Sveriges kommuner och landsting har därför utarbetat ett uppföljningssystem bestående av indikatorer för att kunna följa politiska förändringar inom olika områden som berör barn.

Indikatorerna skall visa förändringar av livssituationen för barn, utgående ifrån de åtaganden som följer av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och skall inte förväxlas med annan statistik om barns levnadsförhållanden. Arbetsgruppen har utifrån en bruttolista om ca 300 indikatorer och mått prioriterat 40 indikatorer som gruppen anser vara särskilt betydelsefulla och som ingår i uppföljningssystemet. Urvalet av indikatorer bygger på arbetsgruppens värderingar om vad som är särskilt väsentligt i barns levnadsvillkor – givet vad som är möjligt att mäta kvantitativt. Indikatorer är alltså ingen absolut sanning utan de behöver alltid tolkas och bedömas utifrån ett större sammanhang.

Indikatorerna har i första hand utvecklats för uppföljning på nationell nivå men några av indikatorerna medger också jämförelser mellan olika landsting respektive kommuner.

Åtta av de fyrtio indikatorerna har som uppgift att visa förändring av barns hälsa som ju har särskild aktualitet för landstinget: Andel barn med övervikt eller fetma, spädbarnsdödlighet, andel barn med låg födelsevikt, andel kariesfria barn, andel barn med psykiska besvär, andel barn med psykosomatiska besvär, andel barn med intensivkonsumtion av alkohol minst en gång i månaden, andel barn som röker eller snusar.

Förvaltningens synpunkter

Det är positivt att det utarbetats indikatorer inom detta område eftersom indikatorer möjliggör både en beskrivning av aktuellt läge och förändringar av olika slag, t ex mellan olika grupper och över tiden.

Det kan naturligtvis alltid diskuteras om de föreslagna indikatorerna är de som är mest relevanta för att följa utvecklingen av levnadsvillkoren för barn. Det finns alltid en risk att något blir en indikator, inte för att det är relevant utan för att det går att mäta, och att något annat som är relevant faller bort därför att det är svårt att mäta. Men i promemorian framgår väl de problem som föreligger när det gäller att välja indikatorer och det föreslås att uppföljningssystemet måste utvecklas på olika sätt, t ex utveckling av insamling och sammanställning av uppgifter där det i dagsläget finns bristfälligt statistiskt underlag eller det saknas helt. Förvaltningen delar de synpunkter som framförs i promemorian om att det finns stora utvecklingsbehov.

Särskilt vill förvaltningen betona att det finns ett stort behov av att utveckla kunskapen om barns psykiska hälsa som underlag för åtgärder för barn inom olika verksamheter. Här finns tidigare gjorda utredningar och försök att mäta psykisk hälsa hos barn. Förslag finns som snarast borde förverkligas också för att kunna ge underlag för framtida indikatorer.

Redovisade indikatorer gäller huvudsakligen på nationell nivå, detta därför att det ofta saknas uppgifter om barn och ungdomars levnadsvillkor på lokal och regional nivå. Det är viktigt att i det utvecklingsarbete som pågår mellan Sveriges kommuner och landsting och Socialstyrelsen för att kunna publicera lättillgängliga och överskådliga jämförelser också förhållanden för barn ingår. Utveckling och samordning av barndata ur ett folkhälsoperspektiv är här angeläget. Detta behövs som underlag för

hälsofrämjande och förebyggande åtgärder i ett långsiktigt perspektiv. Utifrån barnkonventionen är det särskilt viktigt att beakta barns egen syn på hälsa.

I SCB:s årliga undersökningar om levnadsförhållanden (de sk ULF-undersökningarna) ingår en särskild del (Barn-ULF) med direkta frågor till barn i åldrarna 10 –18 år för att belysa levnadsförhållanden, familj och sociala relationer, utbildning, skolmiljö, psykiskt välbefinnande och jämställdhet utifrån barnens synvinkel. För flera av de i promemorian föreslagna indikatorerna är Barn-ULF det enda möjliga underlaget och Stockholms läns landsting delar de i promemorian framlagda förslagen att Barn-ULF utvidgas och att intervjuerna fördjupas.

För barn yngre än 10 år saknas ofta uppgifter som kan användas som underlag till indikatorer. Detta därför att dessa barn sällan förekommer i register och att det är förenat med svårigheter att intervjua dem. Men utifrån Barnkonventionens ickediskrimineringsprincip är det angeläget att också få beskrivningar av förhållanden för de yngre barnen.

Vidare är beskrivningar av levnadsvillkoren för barn med funktionshinder otillräckliga. Det är angeläget att det utvecklas metoder som både visar situationen för denna grupp barn och som möjliggör jämförelser med situationen för andra barn och utvecklingen över tid.

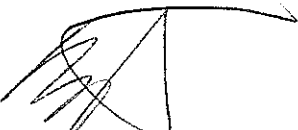
För barn i utsatta situationer, t ex barn som omhändertas av socialtjänsten eller barn som upplever eller utsätts för våld ger befintliga statistiska underlag ofta en otillräcklig bild av situationen. Det är angeläget att det utvecklas statistik som underlättar uppföljningen av barns utsatthet – under förutsättning att individens integritet kan tillgodoses.

Förvaltningen förutsätter slutligen att indikatorerna alltid analyseras utifrån kön och där det är möjligt också utifrån andra bakgrundsvariabler som etnicitet, kulturell eller socioekonomisk bakgrund, bostadsort och eventuella funktionshinder. I flera sammanhang kan också olika åldersindelningar behöva göras.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2007-05-15

LS 0704-0421

Detta ärende har beretts i samråd med kansliavdelningen inom landstingsstyrelsens förvaltning.

Göran Stiernstedt

Lars-Bertil Arvidsson

Ds 2007:9

Ett uppföljningssystem för barnpolitiken

*Slutrapport från arbetsgruppen med uppgift att utveckla
indikatorer för barnpolitiken*

REGERINGSKANSLIET
Socialdepartementet

Sammanfattning

Målet för barnpolitiken är att barn och unga ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande. Barnpolitikens sektorsövergripande karaktär innebär att insatser för att förverkliga barnets rättigheter och förbättra barns levnadsförhållanden utförs inom en mängd olika politikområden. Samtliga dessa insatser bidrar till att uppfylla målet för barnpolitiken.

Denna rapport redovisar ett förslag till uppföljningssystem för barnpolitiken. Uppföljningssystemet följer en målstruktur med sex horisontella målområden som utgår från målet för barnpolitiken och de åtaganden som följer av FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

För varje målområde föreslås ett antal indikatorer som beskriver utvecklingen av flickors och pojkars levnadsvillkor, exempelvis när det gäller deras hälsa, levnadsstandard, delaktighet eller utsatthet. Indikatorerna har i första hand utvecklats för uppföljning på nationell nivå. Ett antal indikatorer medger också jämförelser mellan olika kommuner respektive landsting. Statistiken om barns levnadsvillkor behöver emellertid utvecklas på kommun- och landstingsnivå eftersom möjligheterna till lokala och regionala jämförelser idag är begränsade.

Rapporten pekar även på områden där det helt eller delvis saknas möjligheter att följa upp barns levnadsvillkor.

Det föreslagna uppföljningssystemet är i första hand tänkt att vara ett verktyg för regeringens arbete med att följa upp insatser för att förverkliga barnets rättigheter och utvecklingen av flickors och pojkars levnadsvillkor.

Arbetsgruppen föreslår att de statistiska och beräkningsmässiga arbetsuppgifterna avseende indikatorerna görs av Statistiska centralbyrån (SCB) och att uppföljning och fördjupade analyser sker inom Regeringskansliet.